

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
De heer ir. J.F. Rummenie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 4 november 2025

betreft Jaarverslag 2024 Staatsbosbeheer

ons kenmerk 178717

Geachte heer Rummenie,

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 22 september 2025 ter aanbieding van het jaarverslag 2024 van Staatsbosbeheer.¹ De leden van de fracties van de BBB en FVD hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

In het jaarverslag staat dat Staatsbosbeheer (SBB) niet in staat is externe kostenstijgingen structureel op te vangen, terwijl tegelijkertijd extra land wordt aangekocht en diverse kostbare (landinrichtings)projecten worden uitgevoerd. Het jaarverslag roept bij deze leden ook hiermee samenhangende vragen op over de in de wet gestelde taken van SBB. Zijn deze taken niet te breed gesteld, maakt SBB daarom zoveel kosten, en zou zij niet meer kunnen doen om inkomsten te krijgen, inclusief eenmalig door prioriteiten te stellen en kleine gronden en door bedrijven of burgers te gebruiken gebouwen te verkopen? Graag wisselen deze leden met u van gedachten over dit complex van financiële problemen en wettelijke taken van SBB.

Bent u bekend met het jaarverslag Staatsbosbeheer 2024, waarin wordt vermeld dat SBB een negatief bedrijfsresultaat van € 5,2 miljoen heeft behaald, ondanks een totaal aan ontvangen subsidies en bijdragen van € 178,9 miljoen? Hoe beoordeelt u dit resultaat in het licht van de uitvoerbaarheid van de wettelijke taken die SBB op grond van artikel 3 van de *Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer* moet uitvoeren?

Acht u het bestuurlijk en financieel verantwoord om SBB, onder de huidige omstandigheden van structurele onderfinanciering, te blijven belasten met de uitbreiding en inrichting van nieuwe natuurgebieden, zoals in het kader van de *Nationale Bossenstrategie* en het *Programma Natuur*?

Kunt u toelichten hoe wordt geborgd dat bij elke uitbreiding van het areaal natuur onder beheer van SBB ook de structurele beheerkosten (onderhoud, toezicht, herstel en monitoring) volledig zijn gedekt? Wordt dit standaard vooraf getoetst voordat een nieuwe uitvoeringsopdracht aan SBB wordt verstrekt?

Klopt het dat SBB voor het reguliere natuurbeheer via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) slechts 84% van de normkosten vergoed krijgt, en dat de resterende 16% moet worden

¹ Kamerstukken I 2025/26, 29659, 1.

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178717

blad 2

gefinancierd uit eigen inkomsten of tijdelijke projectsubsidies? Zo ja, hoe acht de minister het binnen dit financieringskader mogelijk om ook uitbreiding van het beheerde areaal op een duurzame wijze te realiseren?

In de wettelijke evaluatie van SBB werd vastgesteld dat er 'disbalans' bestaat tussen de kosten van de wettelijke taken en de vergoedingen daarvoor.² Welke concrete stappen zijn sinds deze evaluatie gezet om deze onbalans te herstellen, en wanneer verwacht de minister dat het aangekondigde kostendeckende bekostigingsmodel operationeel zal zijn?

Deelt u de zorg dat SBB, door het ontbreken van structurele financiering, steeds afhankelijker wordt van tijdelijke projectsubsidies en commerciële inkomsten om zijn wettelijke taken uit te voeren? Welke waarborgen bestaan er dat deze vermenging van publieke en private middelen niet leidt tot aantasting van transparantie of uitvoerbaarheid van de publieke taak?

Is de wettelijke taakomschrijving van SBB niet te breed? Dit werd al geconcludeerd in de meest recente evaluatie van SBB.³ Op basis van welke overwegingen is indertijd artikel 3, lid 1, van de *Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer* zo opgesteld? Zou de taak van SBB niet beperkt moeten worden tot bijvoorbeeld: 'het beheren van natuurgebieden van nationaal belang, met alles wat zich in die gebieden bevindt'?⁴

In het *Jaarverslag Staatsbosbeheer 2024* (p. 83) staat dat de organisatie in overleg is met het ministerie over een 'herbezinning op kerntaken' en 'een nieuwe balans van kosten en opbrengsten'. Al in haar brief van 2 oktober 2023 aan de Tweede Kamer, na de meest recente evaluatie van SBB, gaf de toenmalige minister aan dat een 'heroriëntatie op kernactiviteiten' wenselijk was. Blijkens haar website beheert SBB in totaal 268.000 hectare, waarvan slechts 25.000 (minder dan 10%) 'groot-schalige natuur'.⁵ Beperkt SBB zich tot het beheer van natuurgebieden die van nationaal (natuur)belang zijn? Wat verstaat de regering onder de kerntaken van SBB? Wat heeft het kerntaken-overleg met SBB tot nu toe opgeleverd?

Bent u bereid in overleg te treden met provincies, om kleinere gebieden die SBB beheert, maar die grenzen aan een (natuur)gebied dat eigendom van een provincie is, mogelijk te verkopen of 'om niet' als eigendom over te dragen aan betreffende provincie? En wil zij ook met de provincies overleggen of betreffende provincies niet zelf eigenaar willen worden van (delen van) de gebieden die SBB met subsidies van de provincies beheert (75 miljoen per jaar (Jaarverslag, p. 125)?

Op de interactieve landkaart op haar website is te zien dat SBB ook groene gebieden beheert in of net grenzend aan de bebouwde kom van verschillende gemeenten.⁶ Als deze in de bebouwde kom liggen kunnen ze niet van nationaal natuurbelang zijn, maar is meer sprake van parken, waarvan gemeenten er veel bezitten. Gemeenten kunnen ook beter de lokale 'groenwaarde' van betreffende stukken land bepalen dan SBB, vinden deze leden. Gemeenten kunnen ook beter dan SBB afwegen of de lokale gemeenschap niet meer wordt gediend met de bouw van extra woningen. Bent u bereid,

² Ecorys, *Evaluatie Staatsbosbeheer*, Rotterdam, 11 april 2023, p. 50.

³ Ecorys, *Evaluatie Staatsbosbeheer*, Rotterdam, 11 april 2023, p. 61.

⁴ Art 3.1 luidt: 'Staatsbosbeheer is belast met het beheer van de bij deze dienst krachtens eigendom of enig ander zakelijk dan wel enig persoonlijk recht berustende objecten en het verkrijgen van objecten, met als doelstelling bestaande, onderscheidenlijk potentiële, natuurwetenschappelijke, bosbouwkundige, landschappelijke, recreatieve, archeologische, aardkundige of cultuurhistorische waarden, dan wel de met die waarden verband houdende bestaande of potentieel aanwezige educatieve waarden, in het algemeen belang duurzaam in stand te houden, onderscheidenlijk met het oog daarop te ontwikkelen, een en ander in overeenstemming met het ten aanzien van de instandhouding en ontwikkeling van de voornoemde waarden door Onze Minister geformuleerd beleid. Onder beheer wordt mede verstaan de bevoegdheid tot vervreemding.'.

⁵ www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers

⁶ kaart.staatsbosbeheer.nl

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178717

blad 3

in overleg met uw collega van VRO, te onderzoeken welke van deze gebieden beter kunnen worden verkocht of 'om niet' overgedragen aan betreffende gemeente?

Zou het niet duidelijker zijn als de naam van de 'Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer', waarop het bestaan van SBB is gebaseerd, wordt veranderd in 'Wet op het Rijksnatuurbeheer'? Vindt u andere kleine aanpassingen aan de wet wenselijk, zoals de inmiddels onjuiste benaming van 'Onze minister' (art. 1a), schrappen van de vestigingsplaats (art. 2:1 en 2:3) zodat SBB vrij is een andere locatie van haar hoofdkantoor te kiezen? Wilt u gaan werken aan een wetswijziging?

In het huidige artikel 3, lid 1, maar ook in de leden 3, 4 en 5, wordt ingegaan op de bevoegdheid van SBB tot aan- en verkopen. Waarom is voor de huidige beschrijving gekozen? Is het niet wenselijker dat de minister van LVVN als enige mag beslissen over tenminste de aan- en verkoop van gebieden, al dan niet na advies van de minister van Financiën?

Lijkt het de regering om efficiency-redenen niet wenselijker dat SBB het beheer van in ieder geval grote gebouwen en monumenten overdraagt aan het Rijksvastgoedbedrijf? Zou het Rijksvastgoedbedrijf ook niet beter kunnen beoordelen of deze toch door het Rijk nuttiger kunnen worden gebruikt, bijvoorbeeld als kantoor- of werklocatie, en zo niet, beter kunnen worden verkocht? Bent u bereid hier onderzoek naar te doen?

Bent u nog tevreden met de verzelfstandigde status van SBB? Vindt u het niet wenselijk de organisatie (weer) een dienst of agentschap van het Rijk te maken, zodat zij SBB eenvoudiger kan sturen, en de organisatie meer onder democratische controle komt? Bent u in ieder geval bereid onderzoek te laten doen naar de wenselijkheid van de zelfstandige status van de organisatie?

Hoeveel kreeg of gebruikte SBB in 2024 aan projectsubsidies van het ministerie van LVVN? Hoeveel procent van de 'som der bedrijfsopbrengsten' (p. 100) kwam van dit ministerie, dus inclusief de 'Rijksbijdrage' van het ministerie van 32 miljoen? Bent u voornemens het percentage dat u jaarlijks bijdraagt naar beneden te brengen? Naar welk percentage streeft u?

Natuurbeheerorganisaties zoals SBB krijgen in de media de kritiek onvoldoende praktijkkennis te hebben en voor een theoretische of bureaucratische aanpak te kiezen. Wat doet u om te zorgen dat SBB over voldoende praktijkkennis beschikt en niet te vaak een bureaucratische of theoretische aanpakken te kiezen?

Hoeveel schadevergoedingen moest SBB de afgelopen jaren gemiddeld betalen, voor situaties zoals de leemstort in Kloosterhaar enige jaren geleden?

Blijkens haar website, heeft SBB 40.194 hectare verpacht, maar beheert zij 53.000 hectare 'grasland'.⁷ Kan SBB niet meer grasland verpachten? Bent u bereid hier onderzoek naar te laten doen?

SBB beheert volgens haar website 16.000 hectare 'heide'. Op hoeveel procent van deze heidegronden wordt door SBB nu begrazing door bijvoorbeeld schapen, voor de productie van voedsel en wol, aangeboden (verpachting, verkoop)? Kan dit worden uitgebreid? Heeft u hier alle SBB-heidegronden voor laten beoordelen?

SBB beheert volgens haar website 1.000 hectare 'zandverstuivingen'. Deze hebben inherent weinig natuurwaarde. Heeft SBB in het (verre) verleden zandvlakten/zandverstuivingen omgevormd tot bos of landbouwgrond? Hoe vaak werd dat door SBB gedaan? Zijn daar nu nog plannen voor? Heeft u

⁷ www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers,

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178717

blad 4

alle SBB-zandvlakten voor de wenselijkheid van omvorming tot bos, landbouwgrond laten beoordelen?

In de duinen die SBB beheert zijn sommige delen onbegroeid. Is het mogelijk daar meer helmgras, planten of bomen aan te brengen, tegen (wind)erosie en om CO₂ uit de lucht te halen? Of kunnen daar bijvoorbeeld rozebottel- en braamstruiken worden geplant, die middels verpachting commercieel kunnen worden geoogst?

Volgens haar website beheert SBB ook 18.000 ha 'water'. Wordt geprobeerd dit nuttiger, inclusief voor voedselproductie te gebruiken? Zoals voor visvangst of viskweek, eetbare waterplanten, kroos (als diervoer), en het plaatsen van drijftillen (floatlands)? Hoeveel inkomsten genereert SBB nu uit de verkoop van riet, en kan dit worden opgevoerd? Ziet u het ook als een optie, afgewogen, als kleine plassen niet echt nodig zijn voor watermanagement, ze in te polderen/droog maken om voor landbouw te kunnen gebruiken?

In de memorie van toelichting bij de *Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer* (p. 9) werd gesproken over mogelijkheden toegang te heffen aan bezoekers van natuurgebieden die door SBB beheerd worden. Heft SBB nu toegang? Voor welke gebieden? Hoeveel levert dit jaarlijks aan inkomsten op? Wilt u voor meer gebieden toegang laten heffen? Of SBB meer lidmaatschappen te laten introduceren om gebruik te maken van haar gebieden of gebouwen, en daarmee meer inkomsten te krijgen?

Wat doet SBB om meer donaties te krijgen? Hoeveel extra inkomsten denkt de minister dat SBB hieruit jaarlijks kan krijgen?

In de memorie van toelichting staat ook dat SBB op 1 januari 1996 in totaal een areaal van circa 215 000 ha in bezit had. Volgens haar website beheert zij nu 268 000 hectare. Kunt u aangeven wanneer en hoe deze toename tot stand is gekomen. Zijn grote grondaankopen gedaan? Welke? Tegen welke bedragen? Of zijn er andere verklaringen?

Blijkens haar website beheert SBB 1.900 'gebouwde objecten'. Hoeveel mensen wonen daar in totaal in? Ziet u mogelijkheden dit uit te breiden? Wilt u daar SBB opdracht toe geven?

Van de bedrijfslasten van SBB van jaarlijks 278 miljoen euro, is 45% (126 miljoen euro) 'uitbesteed werk'.⁸ Hoeveel daarvan is onderhoud aan gebouwen? Is dit geen indicator dat veel van deze gebouwen beter kunnen worden verkocht?

Wordt nu in alle bossen die SBB beheert hout geoogst? Kan SBB de huidige 194.000 m³⁹ houtoogst vergroten, bijvoorbeeld door voor meer gebieden contracten met bosbouwbedrijven aan te gaan? Bosbouw was de/een van de redenen om in 1899 SBB op te richten.¹⁰ Ziet u een toekomst dat zij geen of slechts een hele beperkte financiële bijdrage aan de SBB meer hoeft te doen, omdat voldoende hout geoogst wordt?

Hoeveel recreatiewoningen/vakantiehuisjes beheert SBB? Hoeveel daarvan staan aan een openbare weg en aan de rand van of buiten een natuurgebied? Waarom worden deze door het ministerie niet verkocht: is eigendom wel legitiem, treedt het ministerie niet als marktpartij op, wat via de Wet Markt en Overheid aan regels is gebonden?

⁸ www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers

⁹ www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers

¹⁰ nl.wikipedia.org/wiki/Staatsbosbeheer

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178717

blad 5

SBB stelt eisen om in aanmerking te komen voor natuurinclusieve landbouw pachtgrond, zoals het succesvol afronden van een cursus natuurinclusieve landbouw. Mag dit vooraf als eis worden gesteld om toegang te krijgen tot de verpachtingsprocedure? Dit beperkt toegang voor een deel van de agrarische bedrijven. Zijn dergelijke toegangseisen volgens u wettelijk toegestaan en geen marktverstoring?

Voert SBB bosuitbreidingsprojecten uit met als doel stikstof te reduceren? Er lijkt een wetenschappelijke consensus te zijn dat bossen in veel gevallen *niet* aan stikstofherstel bijdragen, maar zelfs bestaande stikstofproblemen kunnen verergeren als de bodem arm of zuur is. Het aanplanten van bos verwijdert geen stikstof uit het ecosysteem. Bossen nemen wel stikstof op in biomassa (hout, bladeren, strooisel), maar dat is tijdelijk opgeslagen, niet verwijderd. Door bladafval, humus en compostering komt stikstof na verloop van tijd weer in de bodem en het grondwater terecht. Onder bossen vindt langdurige ophoping van strooisel plaats. Tijdens de afbraak van dit organisch materiaal: komt nitraat vrij dat kan uitspoelen, daalt de pH van de bodem, en verdwijnen kalk, magnesium en kalium uit de toplaag. Het gevolg is verzuring van de bodem, wat de beschikbaarheid van voedingsstoffen voor veel plantensoorten vermindert. Voor met name heide, schraalgraslanden en duinvegetaties betekent dit verlies van biodiversiteit. Als SBB nu projecten of plannen heeft om bos aan te planten met als doel stikstof te reduceren, bent u dan bereid deze projecten stil te laten leggen, totdat nader onderzoek uitsluitsel geeft of dit wel stikstofreductie oplevert?

SBB beheert een aanzienlijk aantal landgoederen. In het *Jaarverslag* worden genoemd: Buitenplaats Elswout en Landgoed Groeneveld (p. 42). Hoe en wanneer zijn deze in beheer gekomen van SBB? (Waarom) zijn deze nooit te koop aangeboden? In Nederland zijn heel veel landgoederen particulier eigendom, inclusief omliggende bossen en landbouwgrond. Welke overheidstaak is met het eigendom van deze landgoederen gediend? Welke wet rechtvaardigt volgens u dat de overheid daarvan eigenaar is?

In het Jaarverslag lijkt de geschatte waarde van de (landbouw)gronden en gebouwen die SBB beheert niet te staan. In het rapport *Zicht op Rijksbezit* (p. 80) worden ze door de Algemene Rekenkamer wel als bezit van het ministerie genoemd, maar wordt ook geen geschatte waarde gegeven (p. 82), terwijl dat voor de terreinen en gebouwen van het Rijksvastgoedbedrijf wel wordt gedaan (p. 36). Waarom is in het *Jaarverslag* geen geschatte waarde van de gronden en gebouwen in hoofdstuk 8 (p. 99 e.v.) opgenomen? Hoeveel zijn deze twee nu naar schatting waard (graag apart weergeven)?

Op haar website staat dat SBB 'Hollands Hout' verkoopt; 'kwaliteitshout uit onze bossen'. Zou SBB het, aangezien lang niet al dit hout uit de provincies Noord- en Zuid-Holland kan komen, de productbenamingen willen aanpassen naar de regio of provincie waar het vandaan komt? Dus 'Gelders Hout' uit Gelderland, 'Drents Hout' uit Drenthe etc.

Is mevrouw E.P. Paternotte, lid van de Raad van Toezicht van SBB, gerelateerd aan het D66-Kamerlid met dezelfde achternaam?

Is het correct dat SBB geen activiteiten heeft op Caribisch Nederland of een van de landen in het Caribische gedeelte van het Koninkrijk? Is dit altijd zo geweest, en zo niet: waarom is dit veranderd? Zou het wenselijk zijn dat SBB daar weer verantwoordelijk wordt voor natuurbeheer? Bent u bereid dit te onderzoeken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van FVD

Naar aanleiding van de evaluatie en het jaarverslag 2023 van Staatsbosbeheer zijn reeds in meerdere schriftelijke ronden vragen gesteld over de bedrijfsvoering van Staatsbosbeheer. Het betrof hier de tekorten in de exploitatie die onder andere veroorzaakt werden door de oplopende kosten

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178717

blad 6

voor beheer en onderhoud van de vele kleine stukjes natuur die bij Staatsbosbeheer in eigendom zijn. Het onderhouden en beheren van dit 'snippergroen' is inefficiënt en een beter georganiseerd beheer en onderhoud zou de exploitatielasten van Staatsbosbeheer kunnen verlagen. Daarbij drukt het eigendom van dit snippergroen op de balans van Staatsbosbeheer, die zelf ook aangeeft dat zij open staat voor een andere oplossing, bijvoorbeeld beheer door derden.

Bent u bekend met het aanbod van Staatsbosbeheer om het snippergroen van Staatsbosbeheer tegen natuurwaarde (lees: afgewaardeerde agrarische grondwaarde) in eigendom over te dragen aan de agrariërs die al belendende landbouwgronden beheren en exploiteren?

Bent u bekend met de mogelijkheid om hieraan de onderhoudstaak aan de nieuwe eigenaren over te dragen, tegen een redelijke beheervergoeding, waarmee een impuls kan worden gegeven aan agrarisch natuurbeheer en tevens dit beheer efficiënter en goedkoper kan worden uitgevoerd?

Bent u bereid met de beleidsruimte die u heeft – binnen uw mandaat als bewindspersoon – om deze overdracht van snippergroen, inclusief beheerovereenkomst, door middel van een eenvoudige opdracht aan Staatsbosbeheer te realiseren?

Het programma Ruimte voor Defensie legt een zware ruimteclaim op gronden in provincies. Met name in de provincie Gelderland worden oefenterreinen voorzien en nieuwe defensielocaties.

Bent u bekend dat Staatsbosbeheer met het ministerie van Defensie een overeenkomst heeft getekend waarin Staatsbosbeheer haar gronden ter beschikking stelt aan Defensie voor genoemd programma?

Hoe voorziet u mogelijke effecten op de doelstellingen om natuurwaarden op de gronden van Staatsbosbeheer te behouden en te versterken in het kader van de nationale en internationale verplichtingen jegens natuurherstel en – behoud? Is Staatsbosbeheer hier niet te snel, heeft zij de mogelijkheid om met een ministerie dergelijke afspraken te maken?

Kunnen gronden die oorspronkelijk zijn ontwaard tot natuurgronden op deze wijze worden gealloceerd aan oneigenlijke taken dan waarvoor deze zijn aangekocht dan wel afgewaardeerd?

Staatsbosbeheer voorziet dat zij – mogelijk door het verlies van gronden aan Defensietaken – extra gronden natuur moeten bijkopen. Hoe ziet u dit? Komt deze extra aankoop van gronden ten laste van bijvoorbeeld de agrarische sector of de woningbouw?

De leden van de vaste commissie voor LNV zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk **2 december 2025**.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit